

REDACCIÓ.
Ripoll, 22, 2.

ADMINISTRACIÓ
Ripoll, 22, 2.

Se vent en tots los kioskos.

LA GRMALLA.

SETMANARI CATALA.

Suscripció; Tres mesos quatre rals.

Dos quartos lo nombre.

LITERATURA, CIENCIAS Y ARTS.

Sortirà tots los dissaptes.

SUMARI.

Los Esbarts, per A. Martorell.—Planys d'amor; per Joseph de Palau y de Huguet.—Reflexions sobre el comunisme, per Albert de Palomeras.—Lo frare, per Enrich Franco.—Curiositats.—Cansó del naixament—Novas.—Xarada.—Solució.—Correspondencia.—Folletí.

LOS ESBARTS.

Temps ha que 's nota que, per efecte de la mala direcció que donan á sos esforços los catalanistas, la causa catalana no fructifica d' aquella abundanta manera que desitjarian los que han consagrat tots los seus conexements á la renaxensa de nostre idioma.

Durant llarch temps, hem estat planyentnos de la falta d' aquets centres de reunió, hont se troban lo estimol y tots los medis que son necessaris per la propaganda de nostras ideás.

En aquest article, pues, nos farem eco de aquestos planys, que estan llensant tots los que desitjan la victoria de nostre penó sobre 'l penó que han axecat los centralistas.

Procurarem fer ressaltar los grans mals que s' originan del descuyt en que 's te la creació d' aquets centres, verdaderas minas que explotadas per mans espertas, serian inagotable filó per la realisació de nostre ideal.

Tractarém també del modo millor de instituir aquets esbarts, esperant que las ideás que espoám serán rebudas ab benevolensa, ja que sols serán fillas del bon desitj que sempre 'ns guia quant se tracta de cosas, que de prop ó de lluny puguian aprofitar á la causa catalana.

Avuy dia son ja molts los catalanistas; mes disseminats y sens cap mena d' organisió, no donan sos treballs lo resultat que seria de desitjar. Sens una soca poderosa que puguia xuclar la sava de la terra y puguia nudrir bé totas las parts del arbre, prompte morirán corsecats los branquillons. L' aygua es fonda; y per xuclarla no es prou lo planté que arrela molt per sobre; se necessitan las arrels del roure y de la alsina que la saben trobar, mes que sia al cor de la terra.

De res serveix treballar desesperadament si, per falta de forsas, no 's pot arribar al fi de la empresa. Lo que treballen aisladament tots los catalanistas no

's pot ponderar; mes los resultats no corresponen á aquets esforços.

Avuy dia tos los escrits catalans que vehuen la llum pública son rebuts ab molt agrado y llegits ab gran gust per tots los que han nascut en lo sol de Catalunya; mes aquest sentiment noble que encara nia en son cor, no trauant fondas arrels com podria traurer, si aquesta inclinació natural, aquest sentiment tacit, fos cultivat fent entrar, als avuy dia lectors en aquets centres, hont prompte, incitats per l' estimol, passarian á autors y no á autors castellans, sino á autors que escriurien tal com senten; senten en catalá y la llengua catalana seria la que usarian per expressar sos sentiments.

Avuy dia nos trobem mancats d' una bona ortografía. Si aquestas societats estiguessen constituidas, molt haguera sigut que gracias als treballs d' una ó altra ó de totas á la vegada ja que res tindria de imposible y si molt de convenient la reunió temporal de totas ellas no s' hagués fet lo que avuy dia tant nos manca, lo que avuy dia entorpeix la propagació de la nova creuhada.

Lo nombre de publicacions que ara surten es gran; mes á nostre entendre no admet comparació ab lo nombre que sens dupte veurien la llum pública. Cada esbart, per pochis medis de que disposés, voldria tenir un periodich setmanal ó quinzenal y si tan convingués una revista trimestral ó un anuari. En una paraula, tothom voldria tenir hont publicar lo que produhís. Tenint un órgan moltas ó cada una d' aquestas societats, seria aquest molt mes llegit que no ho son ara los que surten á ciutat, perquè haventhi mes llaços entre 'l lector y l' autor adquireix mes lo primer las obras á fi y efecte de poder admirar lo que son amich ha fet. L' amistat aquesta es la que despres d' haver passat per mil metamórfossis, dona mies campions á nostras banderas.

Avuy per avuy, podem ben dir que esceptuant una que altra població que (si se 'ns permet la frase) te ja organizadas sas forsas, los catalanistas de las demés tot ho esperan del catalanistas de las poblacions aquestas. Cuydantse sols de saborejar lo delectós fruyt, no pensan gayre en la propaganda, y d' aquí que dongan pochis resultats los esforços dels publicistas. Molt al contrari passaria si cada poble, que no n' hi ha cap que no puga ferho, tingués organiat un petit esbart, que al poch temps seria lo punt de reu-

nió de las personas instruidas. Ans que 'l corch rosegués lo tendre cor de l' infant podrian arreplegarlo per Catalunya, si no se 'l sap esplotar, á poch lo perdem per sempre mes, que se 'ns decantia de plé á las lletras castellanas.

La falta d' iniciativa individual, lo dexarho tot per los de ciutat no val res. Los fills d' aquestas prou tenen que fer espurgant las paraulas que á dojo han escampat per sa parla la moda, la gran munió de castellans que ella 's cobeijan y la centralisació que tot ho malmet.

Que 'ls centres de que 'ns estem ocupant son un gran be per propagar en tot y per tot aquest esperit que á nosaltres nos domina, es una cosa que no mereix tant sisquiera los honors del dupte. Vich, que desde alguns anys conté ja un florit esbart, ha assistit per espay de tres mesos á las contínuas representacions d' obras catalanas. Lo poble qual peu flach havian ja socavat los dignes individuos que componan la reunió aquesta, se trabarà ja quant altra eran en la infantesa, en la disposició necesaria pera poder apreciar ja be las obras que en lo teatre havian de presentarseli. Havent sentit lo crit d' alerta dels avantsats centinellas que sempre 'ls deyan, -no us moveu!- l' han cregut, y quant s' han trobat en las taulas ab aquells matexos tipos que procurava servir de la profanació de la moda aquells soldats de nostra causa, los han admirat y s' han aferrat mes y mes si cap en lo que tal volta hauria abandonat molt prompte. Agrahida als concells sans que li donavan continuament sos privilegiats fills, ha sabut pagarlos ab usura, pues va ben cobrir de llor las taulas del teatre quant ha tingut lo pler de veurer á la escena obras sortidas de la ploma de sos fills. May son ingrats los pobles. Lo que 's deu procurar es tocarlos be la fibra del sentiment.

Entrant ja á la formació d' aquets centres, dirém quatre paraulas sobre la manera que, en nostre pobre enteniment poden donar millors resultats.

Si 's tractés de portar á cap la instalació d' aquestas societats, seria molt convenient que 'l reglament per qui haguessen de regirse fos igual per totas ellas. Tenint un mateix nort, bó seria adoptarne un de bó y seguirlo en totas aquellas cosas que fos possible, dexant al criteri de la Junta la supressió ó modificació dels articles aquells, que per millor profit de la causa sia convenient tocar.

En continuas relacions, deurian ajudar-se mutuament en la publicació d'obras que per son merit sian acreedoras á tal honra.

Quant á un qualsevol d'estos esbarts, se li ocorregués un dupte que per si sol no pogués resoldrer, deurian los altres acudir ab son saber á la resolució del dupte aquest.

Podrian celebrar reunions tots los esbarts, en las que sent representats per sas juntas, se prenguessen los acorts que semblen millors per la causa á qual defensa estan consagrats.

Y per últim, podrian celebrarse festas com las dels Jochs Florals de Barcelona, hont tinguesen esbarjo los poetas y prosistas, y en que 's distribuissin los premis que 's creguessen mes adequats al objecte.

A. MARTORELL.

PLANYS D' AMOR.

Tota de pedra—roxenca y alta sola si n' era—casa montana quan lo sol puja,—lombant la tarda veus mortes, sónen—dins la solana, mes si la lluna—riguent s' en alsa ben esbargides—les nuvolades cantades tristes—condolen l' ànima.

—Elmir si m' veyes—grogues les galtes, morats los llavis—qu' eran de grana, mes trenes rosses—sempre embullades, mos ulls mostintse—de cor malalta, be dexarias—de bona gana los jochs y festes—del rey de Fransa; be tornaries—no tardes gayre que no puch viure—de tu allunyada! á ma finestra—sent d' hora baxa ixo afanyosa—guaytant ab ansia: tot pols y pedres—lot dol y llàgrimes deserts vetx sempre—envers á Fransa. Si amor alenas—¿no sentis que t' manca la plahent vista—de l' estelada que dins la vila—no pots guaytarne? que res componen—saraus y dances ab les que mouen—les nuvolades en esbarts negres—apilonantse llasantne plujes—llamps y tronades? sobirans himnes—de les montanyes! ton cor no 's migra—en terra estranya, hont no pots veure—la volta blava bell virolanti—l' Arch de bonansa ni 'l sol vestintne—camps d' esmeragda, purprant los nuvols—d' argent y grana la boyra espessa—del prat llunyantla fentla á mes correr—passar montanyes que lluny blavencas—y reposades l' horizó senyan—de l' encontrada! ni sentis l' aroma—de flors tant gayes ni les musiques—que 'ls camps etzalan en confús cantich—d' aucells y arbres, de bels d' ovelles—d' aygues que raxan...! ¡Ay desvariejo!—si l' amor manca gens de bellesa—te la solana! quan tú ab mi eras—lo sol daurava les flors rialleres—turons y planes; ara si ho veyas—si ho vehesses ara tot sech y negre—buydor amarga, Elmir si m' veyes—mitx trastocada no vehent dia—ni flors ni plantes fantasiante—sentint tronades, llamps que coetjan—vents frets que glassan, be dexaries—de bona gana los jochs y festes—del rey de Fransa, be tornaries—no tardes gayre que tot es negre—dins se solana si tu no tornas—la mort m' encalsa!

4 abril de 1868.

Joseph de Palau y de Huquet.

REFLEXIONS SOBRE 'L COMUNISME.

II.

L' home en son estat individual es una gota d' aigua fora de la mar: encara menos. No li demaneu pas cap for-

sa, no li demaneu pas cap servici, perque no podrà complirho. Ni pot tenir amor á la gloria, ni á la patria, ni á la familia, perque no sab que es la familia; perque no te patria; perque son cor no glateix per la gloria, ni per altres mil nobles sentiments, qu' apagant per algun temps la flamarara del interés particular, encenen en son pit generós desitjs grans, sublimes, que l' enmenan abs fets mes grandiosos. L' home individual s' arreplega sobre si mateix, trencant los lligams que li axamplarian l' esperit; l' home individual creu qu' ab son poder insignificant ne te prou, sent axis qu' al girar los ulls se troba perdut en mitx de l' immensitat; se troba enlluernat devant de tanta llum.

Sentint, donchs, l' individu, que l' estat que li convenia era 'l social s' hi va voler ficar y comprá sa entrada y sas ventatjas ab una mica de sa llibertat natural; llibertat que no podia ferne us perque á cada pas ensopegava ab mil obstacles que li pribavan son cumpliment. Pera nosaltres la llibertat primitiva era la llibertat de l' esclavitut perque no tenian medis pera usarla: pera nosaltres la veritable llibertat naix del progrés, perqué sols ell abona las oportunas garantias pera obrar llicerament. ¿Qué se us endona tenir un bon instrument si no 'l podeu fer servir? ¿qué se 'ns endona tenir una taula ben parada y ben amandada si no podem tastar res, si 'ns tenim de contentar en mirarho, mentres la fam nos apreta? ¡Vaya quin gust! Donchs axó voldrian los comunistas: nos voldrian dar moltes llibertats sense pensar que avegadas massa ayre arriba á aufergar. Per axó se presentan uns y dihen: «La naturalesa era nostra: sols los límits amples de la naturalesa eran las trabas que s' oposavan á las nostras libérrimas accions; nosaltres havem los drets que teniam en ella pera entrar en la societat, ¿per qué, donchs, vosaltres, germans nostres, per compte d' aqueixos drets no 'ns ne doneu uns altres que 'ns assegurin la subsistencia com ell? ¿Com es que si ara 'ns poseu cercats á las propietats que avants eran de tothom y 'ns oferian aliment: de tota mena y per sempre, no 'ns assegureu alguna cosa que 'n sigui digne de bratar ab lo que nosaltres deposem.» Y ab aqueixos arguments tant sense solta ni volta y tant estafalaris volen lo dret al treball.

S' presentan uns altres y dihen: Nosaltres tots som iguals perqué tots portém los mateixos drets individuals al entrar en la societat, ¿perqué, donchs, no tenim tots los mateixos en l' estat social? ¿perqué tot no es de tots? Y ab axó pretenen compondrer la personalitat humana, y axis desitjan esbollar la llibertat fisica y moral. Pró tenen uns arguments tan poch consequents que fan riurer de llástima: de llástima, sí: pus qu' arrastran fins als mes horrorosos precipicis al pobres descuydats, qu' afalagats ab l' esperança d' un cel en la terra, s' abandonan á sa corrent enverinada, no troban al fi res mes que tot lo contrari de lo que 'ls havian promés y sense lo poch que tenian sense l' amor al treball que 'ls mantenia y la tranquilat de conciencia que 'ls aconsolava.

Diuen que se 'ls hi te de pagar los drets que tenian en mitx de la naturalesa en son estat natural y qu' han perdut á l' entrar a l' estat social. Y ¿qui 'ls va manar que hi entressin? ¿Qui 'ls hi va fer depositar tantas y tan celebradas llibertats? ¡Ah! es que 's trobaban vé; es que á cada punt se trobaban á mancar lo mes necessari: es qu' en mitx de la grandaria y en mitx de tants camps pera correr lliurement ensopegavan ab lo mes petit insecte que 'ls destorbava, que 'ls hi feya cara, que 'ls matava; es qu' en temps de tempestat tenian de dejunar perque no tenian res contra 'l foch, contra la puja, contra 'l fret ni contra cap element; es que 's trobaban sols y 'l cor del home naturalment desitja companyia y sols ab ell 's sent plé; es per fi, qu' ab tanta llibertat com tenian no podian fer res, perqué sa veu se perdía en lo desert, perqué sas foras desapareixian devant de las foras de la naturalesa. Y tot lo que 'ls mancava ho troban en la societat y ¿á quin preu? á un preu lo mes infim que 's pot donar. Ab lo d' una cosa que no 'n feyan res. ¿Y encare no es prou pagat lo depositament d' aquells drets ab tantas ventatges com ofereix l' estat social. Ja veyeu, donchs, qu' es una demanda injusta la del dret al treball; la de la seguritat de la subsistencia.

Albert de Palomeras.

Rondallas.—La Llar.

RONDALLA II.

LO FRARE.

(Dedicada á mon estimat amich en Joan Tasso y Vidal).

I.

En l' esglesia de la vila—la campana toca á morts per una tendre nineta—que morí, Deu la perdó!

un baylet de la masia—á qui ella estimava molt, sanglotant devant la tomba,—s' está fins á post lo sol.

—Oh, tú m' jurares ser meva,—me donares ton amor, mes ara tristas despullas—me restan de tu tant sols. Oh, ¿per qué vingué la Parca—á arrepassarme est tresor que mon plaher tant sols n' era,—y que es abuy lo meu dol? Dexeume, dexeu que plori,—dexeu calmá 'l desconhort que destrossa la meva ànima—y que arestas clava al cor! Ay, dorm, nina falaguera,—dessota esta llosa dorm que dins de exa tomba freda—prompte hi restarem tots dos. Lo jovencel s' agenolla,—ne resa alguna oració. En la esglesia de la vila—la campana toca á morts.

II.

Si n' han passat dos diadas—la plana está que fa gotx ja sona la cornamusa,—ja toca lo fluiol, y las ninas enciseras,—quiscuna ab son ballador, vers á la passa caminan—totas com jolias flors. Ja ballan la contradansa,—si 'n donan de giravolts! Ja los promesos s' acostan—dihent paraulas d' amor. Las mares totas cofoyas,—la baba 'ls hi cau de gotx, y rihuen vehent las parellas—que ballan pera llá l' entorn. Los musichs sona que sona,—tolhom grans crits y alegrois los jovencels y ninetas—á ballar á qui mes pot. Mes ¡ay! que mentre en la vila—ne riu y canta tothom, lo baylet de la masia—n' está ab lo semblant plorós pensant ab aquella nina—que li donà son amor.

III.

Ja una setmana ne passa,—de la setmana 'n ve un mes, á plassa s' han fet balladas,—s' ha oblidat al jovencel, y tothom qui pot s' alegra,—y las ninas sonrihents d' il lusions y d' esperansas—tenen lo capiró plé. Una tarde que corrian—vora d' un riu juganes, vejeren que s' atansava—vers ellas un frare llech. —Deu vos guard', filletas mevas,—Deu vos guard', ninas

(del cel.

Deu conservi l' alegria—que en vostres semblants ne vetx. Las ninetas ruborosas—se 'l miravan sonrihent, quant una al veurel cridá:—No 'l veyeu? es lo baylet de la masia, minyonas;—mireusel, mireusel bé. Algunas lo rodejaren—mirantse de cap á peus. —Sí, ninas, sí; jo estimava—ab un amor verdader, mes ¡ay! que la parca fera—sempre inhumana y cruel se 'm portà tota la ditxa,—se m' enportà un angelet, y restí desconhortat,—y oblidí lo mon pervers.

Adeussiau tendres poncellas,—que m' entorno á mon con-

(vent.

Reseu per la pobre nina—que jo estimava, reseu.... Y benehintlas á tolas,—sanglotant, se 'n 'ná 'l pobret.

IV.

Al sendemá 'ls de la vila—sols parlavan del baylet; tothom feya comentaris—las vellas parlant als vells, los joves á las minyonas,—aquestas als jovenets.... En la vila no 's parlava—no mes que del frare llech.

Al cap de un any en l' esglesia—hi havia un *salve re—* (quem. per l' animeta d' un frare—que havia volat al cel.

Enrich Franco.

(Tramesa pel correu).

CURIOSITATS.

Quadros principals dels antichs pintors grechs mes coneguts.

Antidotus.—Un campió armat d' escut: lo lluytador y ' flautista.

Antiflis.—Un noy ventant lo foch.—Las filadoras voltant lo fus.—La cassera del rey Ptolomeu y un sátir espiant.

Apeles, nat en la illa de Cos, una de las del Arxipelach grech (huy dia Stanchiou) patria també del famós metje Hipócrates.—Una Venus nua, que deixá sens acabar y ningú s' atreví á ferho.—Lo rey Antigono.—Alexandre brandrant un llamp.—Lo corteig de Megabysis, sacerdot de Diana.—Clitus, prenent son capell de mans de son escuder, al moment de marxar á la guerra.—Un chicharel-lo grech.—Menandro rey de Caria.—Anceu.—Lo actor trágich Gorgostenes.—Las Dioscuras.—Alexandre y la Victoria.—Belona encadenada al carro de Alexandre.—Un héroe nú.—Un cavall.—Neoptolemo lluytant á cavall contra 'ls Persas.—Archelon sa muller y sa filla.—Antigono ramat.—Diana dansant

ab sas donzellas.—Los tres quadros coneguts per los noms de *Lo llampech*, *Lo trò*, *Lo llamp*.
Apolodoro d' Atenas.—Un sacerdot en adoració.—Ajax inflammat per lo foch del llamp, ab que 'l castiga Minerva per haver violat á Cassandra á dins del mateix temple de la Deesa, despres de la rendició de Troya.
Aristides de Tebas, del temps de Apeles.—Una ciutat presa per asalt; lo principal epissodi es una mare nafrada y á punt de morir.—Batalla contra 'ls Persas.—Una correguda de quadrigas (carros de duas rodas tirats per quatre cavalls en fila).—Un que suplica.—Una quadrilla de cassadors ab las pessas mortas.—Retrato del pintor Leoncion.—Biblis (donzella que s' enamorà perdudament de son germà Cauno).—Baco y Ariana.—Un actor tràgich acompanyat d' un noy.—Un vell ensenyant á pulsar la lira á un noy.—Un malalt.
Aristofon.—Un vell nafrat per lo senglar de Calydon (capital de la Etolia, hont regnava Eneo, pare de Meleagro, qui matà al monstruós senglar que havia ferit á sa aymia Atalanta, á qui li regalà 'l cap).—Un quadro alegòrich de Priam y d' Ulisses.
Artemon.—Danac y 'ls corsaris.—La regna Stratonice.—Hércules y Dejanira.—Hércules en lo mont Eta.—Laomedon, pare de Priam, rey de Troya.
Aristolao.—Epaminondas.—Pericles.—Medea.—La Virtut.—Teseu.—Lo poble d' Atenas personificat.—Una hecatombe.
Asclepiodoro.—Los dotze Deus majors: Saturn, Júpiter, Neptú, Pluton, Minerva, Apolo, Diana, Marte, Mercuri, Vénus, Ceres, Juno.
Atenion.—Filarch.—Singenicon.—Aquiles disfrassat de noya per no have d' anar á la guerra de Troya, que segons l' oracle havia d' esser son sepulcre.—Un palafrener ab un cavall.
Cydias.—Los Argonautas.
Echion.—Baco.—La tragedia y la comedia personificadas.—Semiramis.—Una vella ab dos fanals al devant de una casada de poch.
Euphranor.—Un combat equestre.—Los dotze Deus.—Teseu.—Ulises fingintse ximple per no haver d' anar á Troya.—Un guerrer envaynant la espasa.

Filoxenes d' Eretria.—La batalla d' Alexandre contra Dario rey dels Persas.—Tres Silenos.
Limonah de Bizanci.—Ajax.—Medea.—Orestes.—Ifigenia á Taurida.—Un mestre de gimnástica.—Una familia noble.—Una Gorgona.
Nicias d' Atenas.—Un bosch.—Nemea personificada.—Yaco.—'L jacinto.—Diana.—La tomba de Megabysis.—La Nigromancia d' Homero.—Calipso, Jo y Andromeda.—Alexandre.—Calipso assegurada.
Nicomach.—Lo robo de Proserpina per Plutó.—La Victoria muntant al cel dalt d' un carro.—Ulisses.—Apolo.—Diana.—Cybeles assegurada sobre un lleó.—Bacautas y sátirs.—Scylla.
Pámfilo.—Un combat devant la vila de Flio.—Una victoria dels d' Atenas.—Ulisses dins sa nau.
Parrasi d' Efeso.—Lo famós quadro de la cortina. Parrasi tenia per competidor al famós Zeuxis, qui per vençel pintá uns rahims ab tanta perfecció que 'ls aucells anavan á picarlos. En cambi Parrasi pintá una cortina tant al natural que Zeuxis sens sapiguerho anava per tirarla. Ademés d' aquest famós quadro se saben d' ell los següents:—Lo poble d' Atenas personificat.—Teseu.—Meleagro.—Hércules y Perreu.—Lo gran sacerdot de Cybeles.—Una dida de Creta ab son nen.—Filoctetes.—Baco.—Dos noys acompanyats per la Virtut.—Un pontífice y un noy que dú una caixa d' encens á la ma y al cap una garlanda de flors.—Un corredor armat, atravesant lo palench.—Un altre, deixant las armas á la fi de la carrera.—Eneas.—Aquiles.—Agamemnon.—Ulisses.—Ajax disputant ab Ulisses sobre á qui pertanyia la armadura d' Aquiles.
Pausanias de Siciona.—Lo nim.—Glicera assegurada coronada de flors.—Una hecatombe.
Polignoto de Tassos.—Un guerrer ab son escut.—Pinta ademés molta part del temple de Delfos y del pórtich d' Atenas.
Protogino.—Lo Lialysso.—Un sátir morintse d' amor.—Cydippo.—Hepolemo.—Filis meditant.—Un atleta.—Lo rey Antigors.—La mare d' Aristóteles.—Alexandre.—Lo Deu Pan.
Pyreico.—Pintá ab gran perfecció quadros de género gro-

tesch per l' istil de la moderna escola flamenca; boligas de barber, sabaters, ases, etc.
Sócrates (no 'l filósoph).—Las fillas d' Esculapi, Hygia, Egle, Panacea.—Laso.—Enos ó un corder trevallant.
Timantes del temps de Zeuxis y Parrasi.—No mes se té noticia que de dos quadros seus: un, representant lo sacrifici d' Ifigenia, en lo qual tapa ab un vel la cara d' Agamenon, pare de la sacrificada al Deu Neptú, pera que dongués bon viatge als grechs que anavan á Troya, dihent que ell no sabia com representar lo dolor d' un pare en aquellas circumstancias.—Ademés un quadro en que per doná una ideya d' un gegant pinta á un sátir amidantli ab una llansa lo dit gros.
Zeuxis, fill de Heraclea.—Alcmena.—Lo deu Pan.—Penelope.—Júpiter assegut en son trono y voltat dels Deus, que están en segon terme.—Hércules, quant noy ofegant duas serps en presència d' Anfitrión y d' Alemena qui 's torna tota groga d' espant.—Juno Laciniana.—Helená.—Marsias.—Y finalment lo quadro dels rahims, de que havem parlat mes amunt al mencionar la competència entre ell y Parrasi, que 'ls aucells anavan á picar, ab gran disgust seu, que veyá que no era prou ben pintat un noy que al costat dels rahims hi havia posat pera fer fugir als aucells.

CANSÓ AL NAXEMENT.

(Cansó popular extreta d' un manuscrit del segle passat).

Vuy que contam vint y cinch de Desembre
 que mes cruel se demostra lo fret,
 una agraciada galan donzelleta
 ne ha parit un boniquíssim Minyó.

— 8 —

XV.

Ne vetllan son voltant altas montanyas
 y 'l vell Montseny cubert tot temps de neu
 y 'l Montserrat, l' esperit seu ahont
 lo catalá ab sas hassanyas; ofereix
 També 'n devalla un riu del mas al peu
 adornant sa corrent ayrosas canyas:
 També al devant ne té la blava mar
 qu' ab sa grandesa 'l pir ne fá axamplar.

XVI.

¡La mar!... ¡la mar! bressol que ab sas onadas
 ne gronxa ab grats encants á l' esperit,
 contantli ab sa remor glorias pasadas
 y d' esperansa omplint lo tendre pit;
 camí plé de floretas perfumadas
 qu' á l' ánima n' enmena á l' infinit.
 centre de brisas de dolcíssim vol
 que del cor ne refrescan lo greu dol.

XVII.

N' está 'l mas com colom ajocadet
 entre mitx de la bróssa y blanca flor;
 al lluny del lluny y d' ell á n' al indret
 s' hi axeca un campanar ab molt primor,
 qué, com guayta fidel, ne té 'l cap tret
 pel demunt d' una vila d' ample port;
 qu' ab sas blancas casetas escampadas
 ne pareix un gegant entre mil fadas.

— 5 —

VI.

Jo també á tu t' invoco, ma estimada,
 perquè ab ton tendre amor dolsa m' ispiris
 y aixís beuré l' inspiració envejada
 com la rosada 'n beuhen los pur lliris,
 y aixís son foch, en la encisant mirada
 jo 'n trobaré, mentre amorosa 'm miris.
 Si; estiman sempre com testimo jo
 y sempre cantaré ab inspiració.

VII.

Estimam; que l' amor n' es flamarada
 que del dupte 'n desfá lo fréstech gel,
 y 'l llas del cos trencanne ab sa mirada,
 á l' ánima n' enmena fins al cel,
 ahont, demunt de somnis recolsada,
 de tendres il·lusions xucla la mel,
 y aixís canta encisant, y aixís s' inspira
 donan enveja á la mes bona lira.

VIII.

¡Ay estimam, que dech cantarne amor,
 y lo que no se sent no 's pot cantar:
 ab ta pasió santa ómple 'm lo cor
 qu' aixís l' inspiració podré trobar;
 pus la que dech cantar, n' es una flor
 que com lo teu té l' aire y té l' esguart:
 estimam, maca; que al alssar ma veu
 aixís podre cantarne l' amor teu.

Estrivill.

No ploreu, no, manyagnet de la Mare,
no ploreu, no, manyagnet del meu cor.

Al eixir de las virginals entranyas
apar que tot se dirritia en plors,
y la Mare pera aconsolarlo
li cantava esta linda cançó:
Preneu per ara esta mamelleta
y alimentauvos del suau licor,
daume fillet, una estreta abressada,
jo vos faré vint y cinch mil pátons.

Sereu Vos Bisbe, Cardenal y Papa,
Rey y Supremo monarca del mon,
vindrán los Reys del Orient á adorarvos
y á offerirvos los seus grans tresors.
També contents vindrán de la montanya
los pastorets perquè un resplendor
assegura que naixeu en la terra
per deslliurarlos de pena y dolor.

Vos fare un vestidet tot de llana,
y una coteta ab punteta de or,
y una faixaeta brodada de perlas
que cenyirá lo vostre gentil cos.
Y perquè no tingau tant gran cansanci

vos vull fer un boniquíssim brassol,
y vos cantaré molts suaus cançonetas.
perquè vos prenguia la dolçeta son.

NOVAS.

La Jove Catalunya.—Esta Societat celebrarà sessió ordinaria lo dimars 6 del corrent, á las 8 del vespre en lo local acostumat.
Barcelona setembre de 1870.—P. A. de la J., lo secretari, A. Aulestia y Pijoan.

Lo conegut escriptor valenciá senyor Palanca, se proposa introduhir en lo teatre d' aquella ciutat lo drama escrit en la llengua de la terra, y á est efecte té ja escrit un drama en tres actes y en vers, de costums valencianes, titolat *Tres rosés en un femell*.

Celebrem la idea de dit senyor y per ço 'l felicitem. Ja feya temps que Valencia necessitava un teatre propi, per no tenir qu' anarse divertir ab las cosas de fora casa.

Segons tenim entés, demá celebra la humorística Societat antidinascomopoliterápica lo seu dinar de reglament.

Sabem que, al efecte, 's fan molts preparatius. Se pronunciarán molts discursos, tots en catalá.

Axis va bé.

Lo conegut escriptor y poeta catalá N^o Enrich Claudi Girbal, ha sigut nomenat cronista de la Universitat libre de Girona.

Al dar esta nova, felicitem á dit senyor per son nombrament, y nos n' alegrem de tot cor.

XARADA.

Ma primera es una bestia,
segona es membre important,
y es la tercera una nota
de la escala musical.
Tercera y quarta es distancia,
dos y hi es qualitat,
primera y dos es un membre
hú y tres es per caminar.
Lo meu tot es una planta
que pot servir als malalts.

B. Roig.

(Tramesa pel correu.)

Sol-lució á la xarada del nombre passat:

Jo 't saludo ciutat noble,
Jo 't recordo Atenas gran,
Palau ahont varen nexa
Tant las ciencias com las arts.

Joseph Sugranyes.

(Tramesa pel correu.)

Correspondencia de «La Gramalla.»

Un de la muntanya, Barcelona: no li podem insertar perquè no es exacte.—A Pons, idem; passaran á cobrar. De 'l demés no 'l podem complaure.—A Trilla, Cervera: los enviarem de nou.—Joseph Palau, Cardona; nos n'hem quexat moltes voltes; si are no se 'ns aten, apel·larem á altres recursos.—Joseph Sugranyes, Barcelona; ja ho veu.—Emili Coca y C., idem. s' insertará á son temps.—Joseph Querollsam, idem; la solució arribá tart, lo demés no 's pot insertar.—E. P., idem: no s'ha insertat perquè no li ha arribat lo tom.—Un noy de Sant Pol, idem; rebut lo seu; está bé.—Roch Roig, idem: s'insertará á son temps.—Jaume Gilabert, idem: queda suscrit.—Pau Valls, idem: li agraïm l'intenció, mes tenim ja molts compromisos.—Miguel Bosch Pascual y Joaquim Vastells é Isern, Cassá de la Selva, quedan suscrits.—Enrich Pons, Barcelona: no 'l podem complaure y 'ns sap greu.

Estampa de Lluís Fiol.—Barcelona.

— 6 —

IX.

Y 'n cantaré ab la llengua de ma terra,
qu' ab ella la Treseta enrahonava
quant á son estimat sota la serra
sas il·lusions y son amor contava.
Ab ella quant á Grecia 'n fiu la guerra
també En Roger de Flor als seus parlava;
y ab ella l' Aussias Marc, ab dolsa véu
mil tendresas llensá per tot arreu.

X.

De ma terra ab la llengua vull cantar,
que lo que 'n vull cantar me surt del cor
y sols ella del cor ne pot brollar
pus las altres del cap ne son la flor.
No hi fá res que la vulguin menspreuhar,
que sempre 'n té sos martres lo millor.
També al Dant y al Petrarca 'n meynspreuhavan
y tothom ara vol lo qu' ells cantaban.

XI.

¡Oh si á n' aqueixa parla tant dexada
jo del geni pogués darli valor;
si arreplegant del cor la flamarada
jo las pogués alzar, donant mon cor;
hasta n' oblidaria á ma estimada,
hasta 'n rabassaria mon amor,
perquè sens lo parlar de l' infantesa
lo pit no pot cantarne sa tendresa;

— 7 —

XII.

No hi fá pas res que 'n sigui aqueix llenguatge
aspre com de ma terra las montanyas;
axó ho fá perquè n' es fidel imatge
d' un poble ferm y gran per sas bassanyas,
d' un poble que 'n guarnexen son brancatge
proesas y virtuts, jamay, vils manyas:
que la parla n' segueix del poble 'l geni
obehint del progrés á n' al conveni.

XIII.

Vull cantarne la nina d' un vell mas
qu' en Catalunya, 'n té sa nomenada;
vull cantarne sa vida pas per pas;
vull cantarne la font que fan li agrada;
y també tots los sers qu' ab mágich llas
lo cor ne lliguin de la nina aymada;
y tot axó sa sava 'n perderia
si ab ma llengua contar ho no podia.

XIV.

Al darrera del poble de Malgrat,
que n' es dels mes vellots de la marina,
y al demunt d' un petit turó enlayrat
s' hi trova 'l mas ahont viu la tendra nina.
Encar té algun torratge enmartelat
y pels amagatays té alguna mina;
qu' es lo mas mes antich de l' encontrada
y 'l que per tot n' esten sa nomenada